

СТРАТЕГІЇ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ У ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПРАВОСУДДЯ

М. КОЛОДЯЖНИЙ

*кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник,
завідувач відділу кримінологічних досліджень
(Науково-дослідний інститут
вивчення проблем злочинності
імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України)*

Нині корупції — це сучасне негативне явище соціальної дійсності, своєрідний супутник приватних і публічних відносин в усіх сферах діяльності органів влади та управління. Вона настільки укорінилася у свідомості як державних службовців, так і пересічних українців, що сприймається всіма як щось належне, природне та віками притаманне національному менталітету й культурі. Перелічені та інші передумови призвели до руйнівних і незворотних наслідків корупції, її масштабності й повсюдного характеру. Не буде перебільшенням, якщо пов'язувати сучасну корупцію в Україні із глибокою соціально-економічною кризою, що зумовлює бідність понад 80 % українців, широку майнову поляризацію населення, безробіття, фінансову й банківську нестабільність; розбалансування діяльності органів державної влади і місцевого самоврядування; гальмуванням реформування правоохоронної сфери; складнощами євроінтеграційних процесів України тощо. Цей список можна продовжувати й далі.

Зазначене вище можна продемонструвати за допомогою конкретних цифр, що визначають рейтинг України за рівнем сприйняття корупції. Так, за даними відомої міжнародної органі-

зації *Transparency International*, наша держава за рівнем сприйняття корупції у 2016 р. посіла 131 місце серед 176 країн світу. Якщо аналізувати цей показник у динаміці, то порівняно з 2011 р., коли фактично було започатковано реалізацію державної антикорупційної політики та формування антикорупційного законодавства, Україна посідала 152 місце серед 182 країн світу [1]. Це означає, що протягом вказаного періоду результати нашої країни у подоланні корупції є незначними.

Віддзеркаленням незадовільного стану запобігання і протидії корупції є, зокрема, її рівень, який можна представити шляхом визначення абсолютних показників найбільш поширених корупційних проявів. Так, якщо у 2013 р. Генеральною прокуратурою України було обліковано 16 586 злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, то у 2016 р. — 14 820 злочинів, що встановить скорочення на 10,6 %. Враховуючи, що на злочини, передбачені статтями 364–368 Кримінального кодексу України (далі — КК України), припадає понад 90 % усіх корупційних злочинів, тому дослідимо їх динаміку у 2013–2016 рр. Вивчення й узагальнення офіційної

статистичної інформації дає підстави стверджувати, що за вказаний період рівень облікованих кримінальних правопорушень, передбачених різними статтями КК України, зменшився: ст. 364 – на 11,9 %; ст. 365 – на 25,2 %; ст. 366 – на 13,8 %; ст. 367 – на 15,1 %; ст. 368 – на 6,2 % [2]. Не будучи прибічником оцінки результативності роботи правоохоронних органів виключно за кількісними показниками, подібне зниження корупційних кримінальних правопорушень не може не викликати занепокоєння.

Особливої актуальності заслуговує питання протидії корупції у системі правосуддя. Це важливо з декількох причин. По-перше, за даними багатьох соціологічних і кримінологічних досліджень, судова сфера лідирує з огляду на поширеність корупційних злочинів. По-друге, судова система відзначається певною закритістю й недоступністю суддів як реальних і потенційних корупціонерів для самої сфери правосуддя через їх особливий правовий статус і недоторканність, гарантовану Конституцією України, однак яка була обмежена відповідними змінами до Основного Закону, здійсненими у 2016 р. По-третє, сфера правосуддя відрізняється високим ступенем професійної корпоративності, що ускладнює, а іноді й унеможлиблює притягнення окремих суддів-корупціонерів до кримінальної відповідальності. Цю тезу підтверджують статистичні дані Вищої кваліфікаційної комісії суддів України про те, що з 8,5 тис. суддів за 2011–2013 рр. лише 40 були відсторонені з посад за корупційні дії [3, 427]. Згідно з узагальненням судової практики про корупційні злочини, здійсненим у межах дослідження «Судді під прицілом» за підтримки Посольства США в Україні, у 2015 р. питома вага кримінальних корупційних проваджень проти суддів не перевищувала 1 %. Однак такі справи вкрай рідко доходять до самих судів, що є свідченням

уникнення більшістю суддів-корупціонерів кримінальної відповідальності [1]. Перелічені обставини становлять криміногенне підґрунтя й потужний детермінаційний комплекс, що зумовлює вчинення деякими суддями корупційних злочинів.

Продемонструвати значущість проблеми так званої суддівської корупційної злочинності можна за допомогою результатів спеціальних досліджень. Зокрема, у 2010 р. соціологічне дослідження, проведене Інститутом Горшеніна, показало, що найбільш корумпованою сферою є судова, так зазначила більшість респондентів – 58,7 % [4]. У 2013 р. Українським центром економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова було здійснене ще одне вивчення корупції. Опитування понад 2 тис. респондентів по всій Україні засвідчило, що найбільш корумпованою є судова система. Такої думки дотримується 47,3 % осіб [5]. Схожі результати спостерігаються й в останніх кримінологічних дослідженнях корупції, здійснених у нашій державі. За даними Р. Григор'єва, які спираються на експертну думку працівників органів прокуратури і Служби безпеки України, який вивчав злочини щодо прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою (ст. 368 КК України), судова сфера наразі є однією з найбільш корумпованих разом із земельною, медичною і правоохоронною [6]. На нашу думку, прямим свідченням високого рівня корупції у системі правосуддя є судова практика щодо виду і розміру кримінальних покарань, які обираються злочинцям, особливо так званим VIP-корупціонерам, тобто службовим особам, які обіймають посади категорії «А» і «Б» державної служби. Їх переважна більшість або звільняється від відбування покарання з випробуванням, або їм призначається покарання у виді штрафу, розмір якого іноді навіть

менший за розмір одержаної неправомірної вигоди.

Як бачимо, останніми роками, незважаючи на прийняття антикорупційних нормативно-правових актів, внесення багатьох змін і доповнень до чинного антикорупційного законодавства, створення низки державних антикорупційних органів (Національне агентство з питань запобігання корупції, Національне антикорупційне бюро України, Спеціалізована антикорупційна прокуратура, Національна рада з питань антикорупційної політики, Державне бюро розслідувань, Національне агентство з розшуку та управління злочинними активами), ситуація з рівнем корупції у судовій сфері, а також діяльність з її запобігання залишається стабільно негативною й такою, що заважає реформуванню судової системи та загалом дискредитує усіх представників системи правосуддя, які навіть не беруть участі у корупційних оборудках.

Викладене вказує не лише на актуальність зазначеної проблематики, а й вимагає вироблення адекватної науково-обґрунтованої відповіді на існуючі корупційні ризики, що мають місце у діяльності органів правосуддя в Україні. З метою успішної протидії корупційним злочинам пропонується декілька антикорупційних стратегій, які мають як загальносоціальний, так і спеціально-кримінологічний характер. Вказані стратегії базуються на ідеях, викладених в антикорупційному законодавстві [7] та у спеціальних дослідженнях, присвячених проблемам протидії злочинам корупційної спрямованості [6]. Адаптування новацій, які містяться у вказаних джерелах, до розглядуваної сфери є одним зі шляхів протидії корупції у діяльності органів правосуддя.

До загальносоціальних стратегій протидії судовській корупції віднесено: демократизацію системи правосуддя; сталий економічний розвиток; модернізацію управління системою

правосуддя; формування правової культури у суспільстві. Спеціально-кримінологічні стратегії пов'язуються з: оптимізацією діяльності органів правосуддя у сфері реалізації державної антикорупційної політики; суворим фінансовим контролем майнового стану суддів; участю громадськості в антикорупційній діяльності; формуванням несприйняття корупції у системі правосуддя; розширенням міжнародного співробітництва щодо запобігання корупційним злочинам; зменшенням можливостей учинення корупційних злочинів. Розглянемо ці стратегії детальніше.

Стратегія демократизації системи правосуддя полягає у недопущенні випадків незаконного лобювання, протекціонізму під час призначення конкретних кандидатів на посаду судді, особливо із безстроковою дією його повноважень. У такому разі просування певними політичними силами (фракціями, партіями, окремими політиками) таких кандидатів може згодом бути використано для ухвалення цими суддями неправомірних рішень, що враховуватимуть і захищатимуть інтереси представників подібних політичних сил. Яскравим прикладом є відомі на всю Україну судді, які ухвалювали рішення під час Революції Гідності.

Стратегія сталого економічного розвитку означає вихід нашої країни із глибокої фінансової та економічної кризи. Це можна, окрім іншого, здійснити не лише шляхом активізації виробництва, розвитку перспективних галузей, а й внаслідок значного обмеження видатків і припинення масового розкрадання і незаконного використання бюджетних коштів за усіма напрямками діяльності Уряду. Необхідно зупинити безвідповідальне кредитування України з боку Міжнародного валютного фонду та інших міжнародних фінансових інституцій, а головне — нераціональне використання міжнародної фінансової допомоги, що осі-

дає на рахунках олігархів та окремих політиків в офшорних зонах. Адже соціально-економічна стабілізація має вплинути на значне підвищення грошового і соціального забезпечення не лише незахищених верств населення, а й суддів та членів їхніх сімей. Прикладом є Сінгапур, який має один із найнижчих рівнів корупції у світі. І досягти цього вдалось, окрім іншого, завдяки високій оплаті праці суддів, що сягає 800 тис. дол. США на рік [7]. Такий підхід у майбутньому дасть змогу українським суддям із достойним грошовим забезпеченням відмовитися від будь-яких матеріальних спокус, знаючи про високий ризик втрати існуючих благ. Це завдання має бути пріоритетом для України, яка, на відміну від Сінгапуру, географічно розташована у центрі Європи, має значні запаси корисних копалин та всі умови для сталого розвитку.

Стратегія модернізації управління системою правосуддя пов'язується із кількісною та якісною оптимізацією діяльності судових органів, виробленням інноваційних підходів у їх роботі за всією вертикаллю місцевих і спеціалізованих судів України. Складовими цього запобіжного напрямку є інформатизація, комп'ютеризація діяльності суддів, що має позитивно вплинути й спростити надання судами відповідних послуг громадянам та збільшити доступність правосуддя для останніх. Це має виявитися у простоті отримання копій вироків та інших судових рішень, можливості одержання якісної й вичерпної консультації тощо. Доступ громадян до інформації стосується не лише простоти обізнаності про місце, час, зміст судового засідання, хід і результати його проведення, а й відомостей щодо майнового стану окремих суддів, членів їхніх родин, якості роботи, частки ухвалення обвинувальних або виправдовувальних вироків, рішень у цивільних, господарських, адміністративних та інших справах.

Запровадження елементів електронного документообігу має сприяти економії бюджетних коштів, оперативності ухвалення судових рішень.

Формування правової культури у суспільстві є окремою опосередкованою стратегією протидії корупції у системі правосуддя. Її завданням є формування на масовому і груповому рівні суспільних відносин атмосфери несприйняття корупції, відмови громадян від толерантного ставлення до корупційних практик, засудження ними осіб, які одержують або пропонують неправомірні вигоди. Правове виховання, формування специфічної антикорупційної національної свідомості повинно стати на заваді подальшому поширенню корупції в Україні, включаючи сферу правосуддя.

Однією з головних спеціально-кримінологічних стратегій є оптимізація діяльності органів правосуддя у сфері реалізації державної антикорупційної політики. На переконання експертів організації *Transparency International*, в Україні необхідно створити ефективну систему антикорупційного правосуддя із залученням іноземних спеціалістів як активних учасників процесу відбору суддів для цих судів [1]. Організація роботи спеціалізованих судів у сфері протидії корупції має стати завершальним етапом у формуванні сучасної системи антикорупційних суб'єктів. Підбір кваліфікованих кадрів до цих судів, налагодження їх діяльності з Національним антикорупційним бюро України, Спеціалізованою антикорупційною прокуратурою тощо мають припинити ганебну практику ухилення суддями-корупціонерами від кримінальної відповідальності та дискредитації усєї системи українського правосуддя.

Також заслуговує на увагу підвищення адресності запобіжних заходів у сфері протидії корупції за ухваленими судовими рішеннями у кримінальних справах. Незважаючи на те, що

у чинному кримінальному процесуальному законодавстві України відсутня норма на кшталт ст. 232 Кримінально-процесуального кодексу України 1960 р., слід поширити практику встановлення судами причин й умов учинення корупційних злочинів та зобов'язання відповідних службових осіб їх усувати.

Пропонується змінити критерії оцінки ефективності діяльності органів правосуддя при розгляді справ, у тому числі про вчинення корупційних злочинів. Зокрема, результати їх роботи слід оцінювати не за кількістю розглянутих проваджень, хоча цей показник також важливий, а за: об'єктивністю і справедливістю ухваленого судового рішення; врахуванням усіх обставин справи про вчинення корупційного кримінального правопорушення; захистом прав усіх учасників судового процесу; вжиттям усіх можливих заходів, спрямованих на розшук і повернення до Державного бюджету злочинних корупційних активів; відсутністю штучного затягування справи; часткою запобіжних заходів у виді особистого зобов'язання, особистої поруки, застави чи домашнього арешту, особливо обраних так званим VIP-корупціонерам, щоб не допустити ухилення останніх від правосуддя, а такі приклади у судовій практиці є непоодинокими.

Реалізація стратегії суворого фінансового контролю майнового стану суддів покладається загалом як на Національне агентство з питань запобігання корупції, так і на Вищу кваліфікаційну комісію суддів України. Їхні члени повинні якісно перевіряти відповідність заповнених електронних декларацій суддів їх реальному майновому стану у виді нерухомості, елітних автомобілів, рахунків у банках, ювелірних прикрас, подорожей і відпочинку за кордоном. Попри відсутність останнім часом реально покараних суддів-корупціонерів в Україні, результати фінансових перевірок розвідок зарубіжних країн свідчать, що статки дея-

ких українських суддів, розміщені на рахунках в офшорних зонах, сягають десятків мільйонів доларів США [9]. Очевидно, що вказана інформація має братися компетентними правоохоронними органами до відома.

Стратегія участі громадськості в антикорупційній діяльності пов'язується з активізацією громадських організацій антикорупційної спрямованості, окремих громадян у сфері протидії корупційним проявам у судовій системі. Причому державі та керівництву окремих судів слід заохочувати за повідомлення про факти вимагання, одержання, пропозицію, надання неправомірної вигоди не лише учасників судового процесу, а й самих працівників суду (суддів, помічників суддів, секретарів та ін.). Стимулами для надання таких відомостей можуть стати: для громадян — моральне і матеріальне заохочення, для працівників суду — гарантія кар'єрного росту й просування по службі. З одного боку, така пропозиція є нестандартною та не укладається у звичний український менталітет, а з другого — цілком відповідає поширеній практиці інших держав світу (США, Китайська Народна Республіка, Сінгапур).

В Україні існує вдалий приклад інформаційного моніторингу статків суддів з боку громадськості. Йдеться про онлайн-платформу *Prosud*, створену громадськими активістами. Метою програми є збір із відкритих джерел відомостей про статки суддів. Нині така інформація зібрана на 7 766 суддів по всій території України. Вважаємо, що ця громадська діяльність є корисною і має продовжуватися, оскільки активісти вже виявили трьох суддів, які не внесли до електронної декларації майно. Головне, що двоє із цих трьох суддів не зуміли довести законність одержання своїх доходів й не пройшли кваліфікаційну оцінку [10].

Формування несприйняття корупції у системі правосуддя як окрема спеціально-кримінологічна запобіжна

стратегія є логічним продовженням загальносоціальної стратегії формування правової культури у суспільстві. Вона полягає у створенні відповідного мікроклімату у суддівському середовищі, який передбачає моральне засудження будь-яких службових зловживань з боку служителів Феміди, вчинення дій, що не відповідають суддівській присязі та закону. Безперечно, вказана стратегія буде малоефективною за сучасного рівня корупції у діяльності органів правосуддя, однак її результативність підвищуватиметься з активізацією інших напрямів протидії корупційним злочинам у цій сфері.

Розширення міжнародного співробітництва щодо запобігання корупційним злочинам у судовій системі є невід'ємною складовою антикорупційної політики України. Адже неможливо успішно запобігати тому чи іншому виду злочинності, не звертаючи увагу на прогресивний досвід інших країн. Актуальність цього напряму підвищуватиметься із більшим політичним, економічним та організаційно-управлінським наближенням України до європейського простору та кооперації нашої держави з європейськими партнерами у справі обмеження корупції. Тому пропонується, щоб у штаті Верховного Суду була передбачена посада, відповідальна за вивчення й узагальнення сучасного зарубіжного досвіду протидії корупції у сфері правосуддя з метою його використання й адаптації до українських реалій функціонування судової системи.

Окремої уваги заслуговує такий напрям запобігання корупції у судовій системі, як стратегія зменшення можливостей вчинення корупційних злочинів. На міжнародному рівні вона вперше була згадана на Сьомому конгресі Організації Об'єднаних Націй

із запобігання злочинності та поведенню із правопорушниками (м. Мілан, 1985 р.). Її значущість з огляду на використання у правозастосовній практиці в Україні зумовлюється результативністю її впровадження в інших країнах світу під час протидії різним злочинним проявам. Адаптація цієї Стратегії до сфери правосуддя дозволяє виокремити низку заходів обмеження корупційних практик у судах: монтаж камер відеоспостереження у службових кабінетах суддів та їх помічників (досвід Грузії); посилення інформаційної безпеки під час розподілу справ між суддями з додержанням вимог черговості й спеціалізації; електронна реєстрація вхідної та вихідної кореспонденції у місцевих та спеціалізованих судах; обов'язкова передача розглянутих проваджень до електронного архіву; внесення усіх судових рішень до Єдиного державного реєстру судових рішень у визначені законодавством терміни тощо.

Таким чином, можна констатувати, що: 1) Україна відзначається високим рівнем корупції; 2) структура явища корупції показує, що вона найбільше поширена у сфері діяльності органів правосуддя; 3) наша країна перебуває на проміжному етапі протидії корупції, який пов'язується із формуванням антикорупційного законодавства та системи антикорупційних органів; 4) успішність вітчизняної моделі протидії корупції у судовій системі залежить від урахування принципу комплексності, що передбачає необхідність реалізації низки загальносоціальних і спеціально-кримінологічних запобіжних стратегій; 5) значний запобіжний потенціал містить стратегія зменшення можливостей вчинення корупційних злочинів у системі правосуддя.

ВИКОРИСТАНІ МАТЕРІАЛИ

1. *Transparency International—Ukraine* [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://ti-ukraine.org>.
2. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення за січень грудень 2013, 2014, 2015, 2016 років (Форма 1) / Управління організації ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань та статистичної інформації Генеральної прокуратури України. — К., 2017.
3. *Овчаренко О. М.* Юридична відповідальність судді: теоретико-прикладне дослідження : моногр. — Х., 2014. — 576 с.
4. *Інститут Горшеніна* [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://institute.gorshenin.ua/researches/43_korruptsiya_v_ukraine.html.
5. *Центр Разумкова* [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://razumkov.org.ua/ukr/poll.php?poll_id=903.
6. *Григор'єв Р. Г.* Кримінологічна характеристика прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою та заходи запобігання їм в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.08. — Х., 2016. — 20 с.
7. *Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014–2017 роки* : Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1699-VII // Відомості Верховної Ради України. — 2014. — № 46. — Ст. 2047.
8. *Головкін О. В., Бурова В. В.* Міжнародний досвід боротьби з корупцією // Бюлетень Міністерства юстиції України. — 2014. — № 12. — С. 122–130.
9. *Коррупция в судах: самые богатые служители закона* [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://antikor.com.ua/articles/107523-korruptsiya_v_sudah_samye_bogatye_sluhiteli_zakona.
10. *Борьба с коррупцией на Украине: собери досье на судью* [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.dw.com/ru/борьба-с-коррупцией-на-украине-собери-досье-на-судью/a-19425020>.

REFERENCES

1. *Transparency International—Ukraine*. Available at: <http://ti-ukraine.org>.
2. *Iedynyi zvit pro kryminalni pravoporushennia za sichen hruden 2013, 2014, 2015, 2016 rokiv (Forma 1)* [The uniform report on criminal offenses till January December, 2013, 2014, 2015, in 2016 (Form 1)], Kyiv, 2017.
3. *Ovcharenko O. M.* Iurydychna vidpovidalnist suddi: teoretyko-prykladne doslidzhennia [Legal responsibility of the judge: theoretical-applied research], Kharkiv, 2014, 576 p.
4. *Institut Gorshenina* [Gorshenin's institute]. Available at: http://institute.gorshenin.ua/researches/43_korruptsiya_v_ukraine.html.
5. *Tsentr Razumkova* [Razumkov's center]. Available at: http://razumkov.org.ua/ukr/poll.php?poll_id=903.
6. *Hryhoriev R. H.* Kryminolohichna kharakterystyka pryiniattia propozytsii, obitsianky abo oderzhannia nepravomirnoi vyhody sluzhbovoiu osoboiu ta zakhody zapobihannia im v Ukraini [The criminological characteristic of adoption of the offer, the promise or obtaining illegal benefit by the public official and measures of prevention in Ukraine], Kharkiv, 2016, 20 p.
7. *Pro zasady derzhavnoi antykoruptsiinoi polityky v Ukraini (Antykoruptsiina stratehiia) na 2014–2017 roky: Zakon Ukrainy vid 14 zhovtnia 2014 r. № 1699-VII* [About fundamentals of the public anti-corruption policy in Ukraine (Anti-corruption strategy) for 2014-2017: The law of Ukraine of October 14, 2014 № 1699-VII], *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 2014, no. 46, Article 2047.
8. *Holovkin O. V., Burova V. V.* Mizhnarodnyi dosvid borotby z koruptsiieiu [International experience of fight against corruption], *Biuletyn Ministerstva iustytzii Ukrainy*, 2014, no. 12, pp. 122–130.
9. *Korruptsiya v sudakh: samye bogatye sluzhiteli zakona* [Corruption in courts: the richest attendants of the law]. Available at: http://antikor.com.ua/articles/107523-korruptsiya_v_sudah_samye_bogatye_sluhiteli_zakona.
10. *Borba s korruptsiei na Ukraine: soberi dose na sudyu* [Fight against corruption in Ukraine: collect the file on the judge]. Available at: <http://www.dw.com/ru/borba-s-korruptsiei-na-ukraine-soberi-dose-na-sudyu/a-19425020>.

Колодяжний М. Г. Стратегії протидії корупції у діяльності органів правосуддя

Анотація. У статті здійснена спроба оцінки рівня корупції в Україні, а також поширеності корупційних злочинів у судовій системі. Визначено чинники, що зумовлюють корупцію у діяльності органів правосуддя. Проведено аналіз соціологічних та кримінологічних досліджень, результати яких підтверджують високий рівень корупції у цій сфері. Виокремлено низку загальносоціальних і спеціально-кримінологічних стратегій протидії корупційним злочинам у судовій сфері.

Ключові слова: корупція, стратегія, запобігання корупції, протидія корупції.

Колодяжний М. Г. Стратегии противодействия коррупции в деятельности органов правосудия

Аннотация. В статье осуществлена попытка оценки уровня коррупции в Украине, а также распространенности коррупционных преступлений в судебной системе. Определены факторы, обуславливающие коррупцию в деятельности органов правосудия. Проведен анализ социологических и криминологических исследований, результаты которых подтверждают высокий уровень коррупции в этой сфере. Выделен ряд общесоциальных и специально-криминологических стратегий противодействия коррупционным преступлениям в судебной сфере.

Ключевые слова: коррупция, стратегия, предупреждение коррупции, противодействие коррупции.

Kolodiazhniy M. The Strategy of Anti-Corruption in Activity of Judicial Bodies

Annotation. In article the attempt of assessment of level of corruption in Ukraine, and also prevalence of corruption crimes in judicial system is made. The factors causing corruption in activity of judicial bodies are defined. The analysis of social and criminological researches which results confirm the high level of corruption in this sphere is carried out. A number of all-social and special and criminological strategy of counteraction to corruption crimes in the judicial sphere is allocated.

Key words: corruption, strategy, prevention of corruption, anti-corruption..